

4. Українці розходяться у думках щодо амністії бойовиків на Донбасі // Укрінформ : сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/2382581-ukrainci-rozhodatsa-u-dumkah-sodo-amnistii-bojovikiv-na-donbasi.html> (дата звернення: 05.02.2019).

5. Noor M., Brown R. J., Prentice G. Precursors and mediators of inter-group reconciliation in Northern Ireland. A new model. *British Journal of Social Psychology*. 2008. Vol. 47 (3). P. 481–495.

Одержано 02.03.2019

Рассматриваются особенности проявлений феномена конкурентной виктимности личности в условиях развития социального конфликта. Утверждается, что конкурентная виктимность является деструктивным фактором, который генерирует обострение конфликта и значительно осложняет поиски путей ведущих к примирению враждующих сторон.

Ключевые слова: жертва, идентичность, конкурентная виктимность, примирение, социальный конфликт.

УДК 159.923

Галина Вадимівна ГУМЕНЮК,

кандидат психологічних наук, доцент,
старший науковий співробітник лабораторії вікової психофізіології
Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України;
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5406-3723>

ЦІННІСТЬ ОСОБИСТІСНОГО РЕСУРСУ ВЧЕНОГО В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Показано, що виникнення нової реальності українського суспільства обумовлює і нові умови праці, зокрема для діяльності вітчизняних учених. Обґрунтовується цінність виваженого ставлення до організації праці науковців. Розглянуто особистісний ресурс вченого як ключову передумову його ефективної професійної діяльності та професійного розвитку.

Ключові слова: вчений, наукова діяльність, особистісний ресурс, професійний розвиток.

В умовах активних трансформаційних змін у суспільстві з підвищеною складністю інформаційної його складової посилюється культурно-ціннісне навантаження на вченого як представника інтелектуальної праці, від продуктивності якого залежить добробут і процвітання суспільства. На продуктивність його роботи покладені

великі надії і сподівання. Адже у сучасному світі епохи глобалізації наука є одним з базових показників конкурентоспроможності країни на міжнародній арені.

Незважаючи на це, впродовж останніх 25 років, а особливо – 5 останніх, науковий потенціал України невпинно знижувався. Природне старіння наукових кадрів доповнювалося «відпливом мізків», за непадом дослідницької інфраструктури. А постанови Уряду щодо економії фондів закордонних відряджень та зменшення оплати праці в цілому унеможливила участь учених у міжнародних конференціях та ускладнила проведення міжнародних конференцій в Україні. Нині наука в Україні перетворилася на суспільство Ivory towers. Наука, яка не входить до пріоритетів стратегії розвитку держави – приречена. На думку академіка М. П. Федоренка, асигнування на науку ще жодного разу в історії людства не зробили бідним ні одного господаря чи державу, а тільки збагачували їх і прославляли у віка [2].

Проте, всупереч наявній ситуації з хронічним недофінансуванням вітчизняної науки, українські вчені здатні показувати високі результати. Про це, зокрема, свідчить нагорода Scopus Awards Ukraine 2016, яку нещодавно отримали наші співвітчизники – заступник директора з наукової роботи Інституту молекулярної біології і генетики (ІМБГ) НАН України, завідувач відділу молекулярної та квантової біофізики Дмитро Говорун і провідний науковий співробітник відділу молекулярної та квантової біофізики ІМБГ Ольга Броварець.

Специфіка науково-дослідної та/або науково-педагогічної діяльності вимагає від учених застосування всього арсеналу наявних ресурсів, спрямованих як на компенсацію несприятливих соціокультурних та професійних чинників середовища, так і на отримання професійно бажаного результату. Важливість питання збереження і примноження особистісного ресурсу науковців, його цінності в їхній професійній діяльності обумовлено її важкістю та проблематичністю. Усім добре відомий факт, що праця вчених вирізняється нерівномірністю нервового напруження при її здійсненні, оскільки пов'язана з необхідністю опрацювання великого обсягу інформації, прийняття нестандартних (оригінальних) рішень, генерування ідей (гіпотез) в умовах об'єктивної та суб'єктивної невизначеності. Розумова діяльність вчених не вкладається у традиційно існуючі рамки робочого дня, їй властива нерегулярність робочого навантаження, що лише підсилює нерівномірність розподілу нервового напруження; до того ж висуваяться високі вимоги до професійної ерудиції, масштабності і глибини мислення, а також до організаторських якостей, вміння працювати з людьми тощо. Все це обумовлює наявність

у вченого значної величини особистісного ресурсу та вміння його використовувати.

Щодо феномена «ресурсу», то він завжди викликав до себе жвавий науковий інтерес. Фахівець використовує наданий йому ресурс не лише для здійснення професійних завдань, але й для саморозвитку, самореалізації, особистісного росту, досягнення професійно вагомих та віддалених цілей. Тому спектр проблематики ресурсів ученого як суб'єкта праці охоплює широке коло питань, найвагоміші серед них:

- потенціали і ресурси адаптації до складних умов і обставин життя і праці;
- ресурси життєстійкості і динаміка їхньої зміни у процесі життя і професіоналізації;
- ресурси професійного становлення та ефективність суб'єктів праці;
- ресурси подолання професійних та особистісних криз;
- ресурси протидії професійно-особистісним деформаціям і збереження професійного здоров'я;
- динаміка і «вага» ресурсів на різних етапах професіоналізації;
- обумовленість ресурсів людини зовнішнім і внутрішнім чинникам – активністю людини як суб'єкта;
- технології збереження ресурсів професійного здоров'я.

Проведене нами дослідження українських вчених гуманітарного профілю (n=51), які досягли значних професійних успіхів (30 % з високим рівнем професіоналізму; 43 % – з рівнем вищим за середній) [1], виявило, що провідною умовою збереження особистісного ресурсу вченого є його адекватне (обачне) використання, яке передбачає:

- своєчасне визначення пріоритетності того чи іншого мотиву на даний проміжок часу;
- стратегічне і тактичне планування, яке підкріплюється діями щодо здійснення цих планів;
- готовність до змін, як здатність особистості виявляти надситуативну активність у прийнятті відповідної позиції для подолання труднощів;
- диференціація сфер застосування своїх сил;
- рефлексія (виокремлення та подальший розвиток професійно та особистісно важливих якостей);
- усвідомленість наявних засобів (чи засобів їх набуття) та готовність їх використовувати для досягнення мети;
- розвиток навичок асертивної поведінки;
- компенсованість (взаємозамінність одних ресурсів іншими);
- визнання цінності ресурсів у соціумі тощо.

Наостанок слід зазначити, що особистісний ресурс ученого – передумова продуктивної науково-дослідної діяльності і професійного розвитку. Успіх при цьому визначається не стільки наявністю ресурсу, скільки тим, наскільки продуктивно він використовує вченим як суб'єктом праці.

Список бібліографічних посилань

1. Гуменюк Г. В. Чинники професійного самоздійснення академічних учених // Психофізіологічне забезпечення професійного самоздійснення фахівця в умовах соціально-економічних перетворень : монографія / О. М. Кокун, В. В. Клименко, О. М. Корніяка та ін. ; за ред. О. М. Кокуна. Київ : Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, 2018. 298 с.

2. Крафт Д. Детерминанты хозяйственной этики: прошлое, настоящее, будущее. М. : ИЗМИ, 2005. 312 с.

Одержано 18.03.2019

Рассмотрена связь между возникновением новой реальности в украинском обществе и новыми условиями труда, в том числе для деятельности отечественных ученых. Обосновывается ценность бережного отношения к организации труда ученых. Рассмотрен личностный ресурс ученого как ключевую предпосылку его эффективной профессиональной деятельности и профессионального развития.

Ключевые слова: учёный, научная деятельность, личностный ресурс, профессиональное развитие.

УДК 331.5

Наталя Сергіївна ГУЦАЛ,

слухач магістратури факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Микола Миколайович САППА,

доктор соціологічних наук, професор,

професор кафедри соціології та психології факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2242-1004>

ПОВЕДІНКА НА РИНКУ ПРАЦІ БАКАЛАВРІВ- ГУМАНІТАРІЇВ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ЗВО

Представлені результати соціологічного дослідження поведінки на ринку праці випускників-бакалаврів гуманітарної спеціалізації. Вказані головні проблеми, що очікують їх при пошуку роботи, наведені особистісні фактори, що позитивно впливають на отримання бакалавром робочого місця.